

Scholengemeenschap
Tongerlo

Dyslexieprotocol Tongerlo 2026-2027

Goedgekeurd DO:
01-09-2026
kennisname MR:
28-09-2026

Voorwoord

Binnen Scholengemeenschap Tongerlo streven we ernaar dat iedere leerling zich optimaal kan ontwikkelen. We erkennen dat sommige leerlingen specifieke uitdagingen ervaren, zoals dyslexie. Dit protocol is opgesteld om duidelijkheid te bieden over hoe wij deze leerlingen ondersteunen, welke stappen we nemen en welke afspraken gelden binnen onze scholen.

Met dit document willen we een gezamenlijke basis creëren voor herkenning, begeleiding en samenwerking tussen leerlingen, ouders en medewerkers. Zo zorgen we ervoor dat iedere leerling gelijke kansen krijgt om te leren en te groeien.

Dit dyslexieprotocol treedt in werking per schooljaar 2026–2027 en wordt periodiek geëvalueerd. In gevallen waarin dit protocol niet voorziet, beslist de directie in overleg met de ondersteuningscoördinator, dyslexiespecialist en het examenbureau van de locatie.

Inhoud

1	Inleiding en doel	4
2	Diagnostiek, faciliteitenkaart en registratie	5
2.1	Diagnostiek.....	5
2.2	Faciliteitenkaart	5
2.3	Registratie	5
3	Dyslexiefaciliteiten en verantwoordelijkheden	6
3.1	Dyslexiefaciliteiten	6
3.2	Verantwoordelijkheden	7
4	(School)examens	8
5	Gedeeltelijke dispensatie Frans of Duits in uitzonderlijke situaties	9
5.1	Voorwaarden	9
5.2	Consequenties.....	9
5.3	Procedure.....	9
5.4	Bovenbouw	10
Bijlage 1: Verantwoordelijkheden.....		11
Bijlage 2: Adviezen voor de leerling		12

1 Inleiding en doel

Dyslexie is een stoornis, die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau van Stichting Dyslexie Nederland 2016 (SDN).

Dyslectische leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben problemen met lezen en/of spellen op woordniveau. Het probleem uit zich zowel bij het Nederlands als bij de moderne vreemde talen. Dit heeft tot gevolg, dat zij moeite hebben met:

- het snel en accuraat lezen van teksten bij alle vakken;
- het snel en accuraat spellen bij alle vakken;
- lezen en/of spellen op woordniveau in het Nederlands en in de moderne vreemde talen.

Naast deze problematiek kunnen zich ook (lichte) problemen voordoen bij andere vaardigheden dan alleen het lezen en spellen. Niet al deze problemen doen zich in gelijke mate bij een individuele leerling voor. Er is bij dyslexie altijd sprake van een individu gebonden profiel. Alle leerlingen met dyslexie hebben echter een probleem bij het opnemen, verwerken en vervolgens weer weergeven van informatie. Hierdoor kunnen zij geregeld niet laten zien wat zij daadwerkelijk kunnen.

Dit dyslexieprotocol beschrijft de wijze waarop Scholengemeenschap Tongerlo leerlingen met dyslexie ondersteunt. Het doel van het protocol is het bieden van gelijke kansen, door het inzetten van passende compenserende en dispenserende maatregelen, zonder afbreuk te doen aan de onderwijs- en exameneisen.

Het protocol is van toepassing op alle leerwegen binnen het voortgezet onderwijs van Scholengemeenschap Tongerlo.

Uitgangspunten van het dyslexiebeleid:

- Dyslexie wordt gezien als een erkende leerstoornis.
- Leerlingen met dyslexie hebben recht op passende ondersteuning.
- De ondersteuning is handelingsgericht en afgestemd op de individuele leerling.
- Faciliteiten worden vastgelegd, gecommuniceerd en consequent toegepast.
- Aanpassingen bij examens voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.

2 Diagnostiek, faciliteitenkaart en registratie

2.1 Diagnostiek

Het vaststellen van dyslexie kan alleen gedaan worden door professionals die gekwalificeerd zijn voor het uitvoeren van psychodiagnostisch onderzoek én een registratie hebben als orthopedagoog-generalist of GZ-psycholoog (zie ook de website van de SDN). Onder supervisie van deze professional wordt het onderzoek uitgevoerd. Op de verklaring staan daarom vaak twee handtekeningen, één van de diagnosticus die het onderzoek heeft uitgevoerd, en één van de orthopedagoog-generalist of GZ-psycholoog.

De dyslexieverklaring is een kort document, dat bij het onderzoeksverslag wordt opgesteld. Deze verklaring bevestigt dat uit onderzoek is gebleken dat er dyslexie is vastgesteld en beschrijft waar de leerling moeite mee heeft. Er wordt aangegeven of er sprake is van een leesprobleem, een spellingprobleem of van beide. Aanvullend wordt aangegeven waar de leerling moeite mee had tijdens het onderzoek en aan welke ondersteuning een leerling dus behoefte heeft.

De dyslexiespecialist heeft ook inzage in het verslag van het bijbehorend psychodiagnostisch onderzoek nodig om individuele faciliteiten toe te kennen. Tegenwoordig staan op de dyslexieverklaring vaak al ondersteuningsadviezen, dan volstaat de dyslexieverklaring.

Per deelschool is de dyslexiespecialist verantwoordelijk voor het toekennen van faciliteiten.

2.2 Faciliteitenkaart

Bij een geldige dyslexieverklaring ontvangt de leerling een faciliteitenkaart, die de gehele schoolcarrière geldig is. De faciliteitenkaart wordt uitgereikt nadat de dyslexieverklaring in het bezit van de school is. De faciliteitenkaart wordt per deelschool gemaakt door/in opdracht van de dyslexiespecialist.

2.3 Registratie

De dyslexiespecialist maakt een logboeknotitie aan in Magister, waar de faciliteiten staan die voor de leerling worden ingezet.

In verband met faciliteiten voor het examen wordt in 'Magister kenmerken' de diagnose dyslexie en alle ingezette faciliteiten toegevoegd en de dyslexieverklaring als bijlage gedocumenteerd. Ook wordt de dyslexieverklaring/dyslexieonderzoek in Magister toegevoegd bij 'documenten'.

De dyslexiespecialist informeert de docenten. De leerling geeft zelf aan bij de docent, middels de faciliteitenkaart, van welke faciliteiten hij/zij gebruik maakt.

3 Dyslexiefaciliteiten en verantwoordelijkheden

3.1 Dyslexiefaciliteiten

Elke leerling met een dyslexieverklaring heeft recht op onderstaande faciliteiten. In overleg en afgestemd op de behoefte van de leerlingen kunnen deze faciliteiten worden ingezet tijdens de reguliere lessen en schoolexamens. Niet elke leerling heeft alle faciliteiten nodig om het beste tot leren te kunnen komen.

Tijdverlenging bij toetsen en overhoringen:

- 20% tijdverlenging bij elke toets: schriftelijk, kijk-/luistervaardigheden, praktijk of practicum
- tijdverlenging van maximaal 30 minuten bij het centraal examen

Spelling Nederlands:

- De spelfouten in het Nederlands worden bij alle vakken, behalve Nederlands, niet aangerekend. Wel mag van de leerling verwacht worden dat in schrijfp opdrachten, werkstukken enzovoorts die de leerling thuis of op de computer maakt, de spelling aan de eisen voldoet. De leerling kan hier immers gebruik maken van spellingcontrole, grammaticaconrole of ondersteuning van anderen.
- Spellingsnormering Nederlands t/m voortgangstoetsen leerjaar 3:
 - Fouten tegen getoetste regels tellen mee.
 - Hoofdletters, sluittekens en werkwoordspelling tellen altijd mee wanneer deze getoetst worden.

Spelling moderne vreemde talen: talen t/m voortgangstoetsen klas 3:

De volgende fouten worden niet meegerekend bij de moderne vreemde talen:

- omdraaiingen binnen een woord
- fonetisch spellen (people – peopel), behalve bij het toepassen van grammaticaregels
- vergeten van letters in langere woorden
- verkeerde of vergeten accenten (Frans)

Mondelingen herkansingen:

- Mogelijkheid tot mondelinge herkansing bij alle onvoldoende gemaakte schriftelijke toetsen (vertalingen van woorden en zinnen) moderne vreemde talen tot en met leerjaar 3 (met uitzondering van schoolexamens). Het hoogste cijfer telt.
- Als een leerling zich aantoonbaar niet heeft voorbereid op de schriftelijke toets kan hem/haar het recht op een mondelinge herkansing ontzegd worden. De docent bepaalt het tijdstip van de mondelinge overhoring. In het algemeen zal dit zo kort mogelijk na de schriftelijke toets zijn.

ICT-hulpmiddelen en voorleessoftware:

- Voorleessoftware toestaan.
- Passendlezen.nl toestaan.
- Spellingcontrole toestaan bij (school)examens.
- Gebruik van laptop toestaan voor het typen van antwoorden.

Overige faciliteiten en maatwerk:

Individueel maatwerk vindt plaats in overleg en wordt in Magister vermeld.

- Geen onvoorbereide leesbeurt geven.
- Wanneer een leesbeurt noodzakelijk is deze niet klassikaal, maar individueel doen.
- Wanneer een moderne vreemde taal wordt gestart vervallen alle onvoldoende cijfers in de periode tot en met 1 november.
- Wanneer een leerling op één dag meer dan één toets heeft voor de moderne vreemde talen en Nederlands, dan mag de leerling uitstel voor één van de twee aanvragen bij de vakdocent. Proefwerken gaan voor overhoringen. Met uitzondering van schoolexamens.

3.2 Verantwoordelijkheden

Dat het goed gaat met de dyslectische leerling is de verantwoordelijkheid van ons allemaal: school, leerling, ouders/verzorgers. Om goede resultaten te kunnen behalen wordt er dan ook van de verschillende betrokkenen goede inzet verwacht. In bijlage 1 is het overzicht van verantwoordelijkheden te vinden.

4 (School)examens

De onderwijsinspectie heeft dyslexie als stoornis erkend. Bij de (school)examens mag er inhoudelijk geen verschil zijn tussen de leerlingen, alleen in de manier van toetsen mag de school iets aanpassen voor dyslectische leerlingen.

Er zijn in het kort vier faciliteiten die voor het centraal eindexamen indien nodig kunnen worden ingezet:

- Tijdverlenging van maximaal 30 minuten bij het centraal examen
- Spellingcontrole toestaan
- Gebruik van een laptop toestaan om tijdens het examen te typen in plaats van te schrijven
- Voorleessoftware toestaan

In navolging hiervan worden vergelijkbare faciliteiten tijdens het maken van schoolexamens toegestaan. Tijdverlenging is afhankelijk van de duur van het schoolexamen (10 minuten extra per lesuur).

Om recht te hebben op deze faciliteiten moet de leerling in het bezit zijn van een deskundigheidsverklaring/dyslexieverklaring, opgesteld door een orthopedagoog of psycholoog.

5 Gedeeltelijke dispensatie Frans of Duits in uitzonderlijke situaties

Leerlingen met zeer ernstige dyslexie van mavo 2 of havo/vwo 3 komen bij hoge uitzondering in aanmerking voor gedeeltelijke dispensatie/aanpassing in het onderwijsprogramma bij de moderne vreemde talen met uitzondering van Engels. Het besluit hiertoe wordt genomen in samenspraak met de dyslexiespecialist, leerlingcoördinator, mentor en vakdocenten.

Dat betreft die enkele leerling met zeer ernstige dyslexie waarbij het volgen van alle vreemde talen een zodanige belasting is, dat hij/zij het diploma, ondanks een goede inzet, ruim voldoende capaciteiten voor het niveau en voldoende compenserende maatregelen en middelen, niet gaat behalen. Dan kan het nodig zijn aanpassingen te doen aan de inhoud van het onderwijsprogramma. Het toekomstperspectief van de leerling moet hierbij centraal staan. Aanpassingen mogen niet gedaan worden aan taken die de leerling bij het eindexamen of in een vervolgopleiding uit moet kunnen voeren.

5.1 Voorwaarden

- De leerling heeft aangetoond met extra inzet geen voldoende resultaat te kunnen behalen en/of de inspanning voor de vreemde taal gaat ten koste van andere vakken.
- De leerling is in staat om in grote mate zelfstandig aan een aangepast programma te werken.
- Wettelijk kader:
 - Engels is te allen tijde een verplicht vak; gedeeltelijke dispensatie is derhalve niet mogelijk.
 - Voor Frans en Duits zijn er vastgestelde kerndoelen voor alle leerlingen met en zonder dyslexie. De school heeft de verplichting om de kerndoelen te behalen. Aanpassingen in het programma zijn daarom slechts ten dele mogelijk.
 - De wet schrijft voor dat een leerling met dyslexie een vak moet blijven volgen in de onderbouw, maar er mogen wel aanpassingen komen in de inhoud van dit vak.

5.2 Consequenties

- De leerling is ervan op de hoogte dat de betreffende vreemde taal in de bovenbouw niet als examenvak gekozen kan worden.
- Het cijfer van het aangepaste vak telt op geen enkele wijze meer mee in de overgangsregeling.

5.3 Procedure

1. De leerling wordt aangemeld via ouders en/of mentor bij de dyslexiespecialist.
2. De dyslexiespecialist bekijkt alle informatie van de betreffende leerling en brengt advies uit aan de leerlingcoördinator.
3. De schoolleiding neemt het besluit op basis van het advies.
4. De beslissing wordt door de dyslexiespecialist met ouders, leerling, vakdocenten en mentor gedeeld en in Magister gezet.
5. De inhoudelijke afspraken over de aanpassingen in het onderwijsprogramma en toetsen voor Frans of Duits worden door de dyslexiespecialist in samenspraak met leerling, ouders en vakdocent gedaan.

6. De vrijgekomen tijd werkt de leerling zelfstandig aan talige vakken, Numo en/of leest in zijn/haar leesboek (indien gewenst via passendlezen.nl) in of in de buurt van de klas. Een en ander is te bepalen door dyslexiespecialist, mentor en vakdocent(en).
7. Dyslexiespecialist en vakdocent(en) monitoren de voortgang.

5.4 Bovenbouw

In de bovenbouw van de mavo hoeft een leerling geen tweede moderne vreemde taal te kiezen en zijn aanpassingen niet nodig.

Ook in de bovenbouw van de havo kan een leerling de tweede moderne vreemde taal vermijden door een ander profiel dan Cultuur en Maatschappij te kiezen.

In de bovenbouw van het atheneum is in de wet een ontheffingsmogelijkheid geregeld. Het is de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag van de school om per geval de mogelijkheden voor vrijstelling te bekijken en de afweging zorgvuldig te maken. De leerling moet in plaats van de taal een vervangend vak kiezen om op die manier aan de onderwijstijd te kunnen blijven voldoen. Voor leerlingen op het gymnasium is geen ontheffingsmogelijkheid geregeld, omdat daar de klassieke taal in plaats van de tweede moderne vreemde taal komt.

Bijlage 1: Verantwoordelijkheden

De dyslexiespecialist

- is aanspreekpunt binnen de deelschool voor dyslexie;
- houdt een overzicht bij van de leerlingen met een dyslexieverklaring en registreert dit in Magister;
- maakt een passende faciliteitenkaart aan;
- optimaliseert de omstandigheden per deelschool zodat de faciliteiten kunnen worden ingezet;
- overlegt met de examencoördinator zodat de faciliteiten worden toegekend tijdens het examen;
- volgt de (landelijke) ontwikkelingen op het gebied van dyslexie.

De docent

- onderhoudt de contacten met de leerling en ondersteunt de leerling door de adviezen gericht op dyslexie op te volgen;
- zorgt ervoor dat toetsen digitaal klaar staan voor de dyslectische leerlingen die gebruik maken van voorleessoftware.

De leerling

- heeft zijn faciliteitenkaart bij zich;
- geeft bij de docenten aan van welke faciliteiten hij gebruik maakt;
- zet een D boven een toets als kenmerk van dyslexie;
- maakt gebruik van voor hem passende faciliteiten en is zich bewust van de consequenties wanneer hij dat niet doet;
- bewaart de faciliteitenkaart gedurende zijn gehele schoolcarrière;
- kan in bijlage 2 een overzicht vinden van adviezen.

De orthopedagoog/ondersteuningscoördinator/toelatingscommissie

- geeft van de nieuwe leerlingen aan de dyslexiespecialist door welke leerlingen een dyslexieverklaring hebben/bij welke leerlingen er een vermoeden van dyslexie is.

De ICT'er

- schept de voorwaarden zodat digitale faciliteiten uitgevoerd kunnen worden tijdens schooltijd en examens.

De ouders/verzorgers

- informeren school over de (vermoedens van) dyslexie van hun kind en voorzien school van de juiste documenten;
- ondersteunen hun kind;
- verdiepen zich in de ondersteunende voorleessoftware.

Bijlage 2: Adviezen voor de leerling

Tijdens de les

- Let goed op, ga op een goede plek zitten.
- Vraag of je een leesbeurt mag voorbereiden.
- Zorg voor goede aantekeningen, eventueel kopiëren van medeleerling.
- Schrijf de planning goed op.
- Vraag aan ouders en medeleerlingen om je werk te controleren en fouten te verbeteren.
- Vraag hulp aan de docent of medeleerlingen.
- Gebruik de faciliteiten waar je recht op hebt.

Thuiswerk

- Plan je werk goed.
- Werk iedere dag; werk vooruit.
- Werk niet overdreven lang.
- Gebruik software om woordjes te leren.
- Lees een tekst opnieuw als je niet weet wat er staat.
- Maak aantekeningen en schema's tijdens het werk.
- Maak prints van de leerstof. Op die kopieën kun je tijdens het leren met b.v. een markeerstift belangrijke zaken aanstrepen (dit kun je ook digitaal doen).
- Bereid je indien nodig van tevoren voor door de leerstof vooraf te lezen

Bij toetsing

- Lees goed.
- Ben op tijd aanwezig in het lokaal.
- Controleer je werk; niets vergeten?
- Vraag zo nodig extra tijd.
- Laat je faciliteitenkaart zien.
- Zet een D boven je toets.
- Mondeling overhoren: je maakt altijd eerst het schriftelijke werk mee. Je moet zelf om een mondelinge overhoring vragen.

Algemeen

- Maak en bewaar hulpkaarten met woorden, regels of formules die je moeilijk kunt onthouden.
- Probeer pluspunten te halen voor de vakken waar je goed in bent.